

29.11.2019.
Дан ослобођења

„...Седамдесет пет година је од када је утихнуло оружје бојовника Другог светског рата, рата који је уништио највеће зло тог доба, нацизам и војску немачког Вермахта. Уместо бројки оних који су положили своје животе у најсуровијем сукобу откад је света и века, поновимо оно што су рекли историчари: у том рату страдао је и Човек и Бог...”, речи су којима је почела Свечана академија *Ослободиоцима у част* приређена поводом Дана ослобођења Краљева у Другом светском рату.

Како казују подаци, борбе за ослобођење Краљева трајале су пуних 45 дана. Оне су, због стратешке важности Краљева за војнике Вермахта, биле најобимније и најтеже у оквиру завршних битака за ослобођење Србије. Снаге ослободилаца, партизана и црвеноармејаца, биле су услемерене ка спречавању груписања немачких трупа у јак фронт и пресецање повлачења хитлероваца. Од 16. октобра 1944. године, када су код Чукојевца снаге Треће српске бригаде Народноослободилачке војске Југославије, уз садејство јединица 65. корпуса Црвене армије, сукобиле са Ес-Ес дивизијом „Принц Еуген“, ове борбе постају свакодневне.

У ноћи 28/29. новембра јединице Четврте црногорске бригаде, у садејству са осталим партизанским јединицама и црвеноармејцима, прелазе Ибар и заузимају делове Краљева око порушеног моста. Након тога уследиле су жестоке борбе на самим градским улицама. У дневним извештајима Друге пролетерске дивизије, упућеним Главном штабу, 29. новембра, њен командант потпуковник Средоје Урошевић наводи:

„Освојивши у току јучерашњег дана све прилазе граду, наше јединице уз садејство Руса, у току прошле ноћи, на јуриш заузеле су Краљево. При директном нападу на Краљево нарочито су се истакли борци Четврте пролетерске и Треће српске бригаде који су, јуришајући, прешли Ибар источно и западно од Краљева и у снажном налету наставили уличне борбе све до потпуног уништења непријатеља...”

Први дан слободе за Краљевчане био је 29. новембар 1944. године. Наредног дана, ослободилачка војска и народ одали су пошту стрељанима у октобру 1941. у Лагерском гробљу под Грдичком косом. Од тада, град је растао и живео у слободи и нарастао до данашњих висина и лепота.

У обраћању на Свечаној академији, заменик градоначелника града Краљева Вукман Ракочевић је подсетио на то да је обележавање 75 година од ослобођења града Краљева почело отварањем изузетно значајне изложбе „Јасеновац - право на незаборав“ у Народном музеју Краљево и позвао све суграђане да погледају ову изложбу.

Како је истакао, на отварању изложбе говорили су логораши од којих је научио нешто битно:

„Вековима ће покушавати да затру истину, а наша обавеза и обавеза генерација које долазе после нас је да се вековима боримо да истина о Јасеновцу и истина о српским жртвама у Другом светском рату никада не падну у заборав. Ми немамо на то право, ни према жртвама ни према борцима за ослобођење.

Наша је обавеза, као и обавеза свих будућих генерација, да не дозволимо да заборав падне на српске жртве у Другом светском рату. Морамо се сећати и припадника Црвене армије који су учествовали у ослобађању града Краљева у Другом светском рату, као и свих жртава и бораца који су допринели да данас можемо да живимо у слободи“, истакао је Ракочевећ, па додао да немамо право „бирамо датуме“, већ да су сви они који су учествовали у антифашистичкој борби подједнако заслужили да им одамо сву почаст.

Ракочевећ је истакао да је поражавајућа чињеница да су неки датуми пали у заборав и обећао да ће се залагати да подстакне грађане да памте сваки датум који је битан за историју града Краљева, да застанемо и испоштујемо те јунаке и њихову жртву.

Председник Друштва за неговање традиција ослободилачких ратова „Јово Курсула“ Милан Матијевић је нагласио да је 29. новембар - Дан ослобођења Краљева у Другом светском рату, значајан не само за Краљево, него и за целу Србију. Он је напоменуо да је Краљево ослобођено 42 дана после престонице Београда.

У уметничком делу програма Свечане академије наступили су ученици и професори краљевачке Музичке школе „Стеван Мокрањац“. Химну „Боже правде“ отпевала је ученица Ивана Драгањац, професор Драгана Манојловић је наступила са сопранском изведбом Шагалданове композиције „Ласточка“, а академија је завршена наступом тенора Луке Марковића, који је извео Хендлову композицију из ораторијума „Александерс Фист“, уз клавирску сарадњу Илије Лазаревића.

Свечаној академији је претходило полагање венаца у парку Пљакин шанац, на Споменик ослободиоцима Краљева, који је дело нашег архитекте Александра Васиљевића. Негујући културу сећања на наше ослободиоце, уз звуке „Посмртног марша“, у извођењу Ватрогасног оркестра „27. септембар“, бројне делегације су одале пошту и поклониле се сенима храбрих бораца Народноослободилачке војске Југославије и Црвене армије.